

De Nieuwe Akker

Gezamenlijke zelfoogst-tuin schept vertrouwen en verbinding

Zelf groenten oogsten van biologisch-dynamische kwaliteit. Dat blijken veel mensen in Haarlem te willen. De Nieuwe Akker nam het initiatief voor twee zelfoogst-tuinderijen en binnen twee jaar was er een wachtlijst. Wat beleven de deelnemers aan deze samenwerking?

Tekst en foto's: Ilse Beurskens-van den Bosch, natuurvoedingskundige

In 2011 richtte 'De Nieuwe Akker' zelfoogst-tuinderij 'Moestuin Leyduin' op in Vogelenzang en een jaar later 'Stadstuinderij WTG' (Westelijk Tuinbouw Gebied) aan de rand van Haarlem. Je kunt je verbinden met een tuin door deelnemer te worden. Je betaalt aan het begin van het jaar een bedrag, afhankelijk van hoeveel oogstaandelen je kiest. Dan kun je een seizoen lang meedoen met oogsten. Je kunt kiezen voor één of meerdere oogstaandelen. Eén oogstaandeel geeft je de mogelijkheid om drie à vier

< *Art oogst wortels samen met zijn kinderen Floor en Stein. Van het loof weet zijn vrouw Saskia een lekkere pesto te maken. Haar recept is een variant op een wortelloofpesto op biobudget.nl, samengesteld door chef-kok Femke van den Heuvel.*

Wortelloofpesto

loof van 1 bos wortelen
2 tenen knoflook
een handje noten
½ à 1 citroen
50 gram pecorino
olijfolie, 1e persing

Citroen raspen op een fijne rasp. Rasp alleen de gele schil, het witte velletje eronder is erg bitter. Wortelloof en knoflook zeer fijn hakken. Noten malen in een raspmolen of ook zeer fijn hakken. Pecorino raspen op een fijne rasp. Alle ingrediënten mengen. Voeg zoveel olijfolie toe tot je een smeùige massa hebt. Je kunt ook alle ingrediënten pureren in een blender.

porties groenten per week te oogsten. Er kan bijna dagelijks worden meegewerkt op de akker, maar het is niet verplicht. Op deze manier dragen de deelnemers samen met de boer verantwoordelijkheid voor de tuin. Omdat het geld vooraf wordt betaald, kan de tuinder starten met de aankoop van zaad- en plantgoed, het betalen van de pacht en is zijn afzet verzekerd. Aan de twee tuinderijen hebben zich in totaal ruim 500 huishoudens verbou-

den met meer dan 600 oogstaandelen. Dat is het maximale. Op beide tuinderijen is er een wachtlijst. Hoe is dit initiatief tot stand gekomen?

Eigen initiatief

Martha van der Most en Marlies Pierrot, de twee initiatiefnemers van De Nieuwe Akker, hebben elkaar leren kennen bij een lezing van Jan Diek van Mansvelt. Hij sprak over landbouw en voeding in het Antroposofisch Informatiecentrum in Haarlem. Bevlogen vertelde hij over het probleem van het bezit van de biologisch-dynamische landbouwgrond en het overnemen daarvan. Er moest iets gebeuren. Hij sprak het publiek aan tot eigen initiatief. Martha en Marlies voelden zich beiden aangesproken. Dit was in 2008. In 2009 hadden ze een tuinder gevonden: Erik de Keulenaar, die het initiatief verder mee heeft vormgegeven. In 2011 hadden ze een stuk land. Een mooi stuk land, prachtig gelegen in het duinlandschap van Vogelenzang. De eerste tuin was een feit.

Marlies: "Wat mij zo verwonderde is dat er meteen al mensen waren, best veel, die een oogstaandeel betaalden terwijl er nog niets was. Wat een vertrouwen! Het eerste jaar was een echt pioniersjaar. Veel oogst ging op aan reën. Dus eerst maar voor een goede omheining zorgen. Uiteindelijk konden mensen uien en aardappels oogsten. We lieten de mensen de keuze: je kon je geld terug krijgen of het bedrag laten staan voor volgend jaar. Bijna iedereen liet het staan. Sommigen maakten er een schenking van en betaalden nog een keer. Dat vond ik ontroerend. Ja, er waren heel snel voldoende deelnemers."

Geestelijke warmte

Eind juni bezoek ik beide tuinderijen. Bij de ingang van 'Moestuin Leyduin' staat een sfeervolle tafel waarop de te oogsten producten liggen uitgestald. Op een bord er naast staat hoeveel je van elke groente kan oogsten. Ik loop een poort door en kom in een wereld vol kleur en gezelligheid. Mensen oogsten, kletsen en werken in een weelderige moestuin. Ik blijf even staan omdat ik word overweldigd door wat ik zie.

Martha ontvangt mij gastvrij en na een heerlijk kopje tuinthee spreek ik met Hetty: "Vanaf het begin ben ik deelnemer en enthousiast vrijwilliger. Ik las een advertentie in het blad van 'Noord-Hollands Landschap'. Mijn hart ging open. Dit is aan mij besteed, dacht ik. Het is een al langere tijd sluimerende wens: het samen delen van een moestuin. Niet iedereen z'n eigen lapje grond, maar samen werken aan ons eten. Niet die truttigheid en strenge regels zoals op een volkstuint. Er gebeurt hier iets wanneer je de poort binnen stapt. Er is hier geestelijk warmte. Je kunt hier zijn wie je bent." Een roodborstje op tafel komt heel dichtbij en lijkt mee te luisteren. "Over het dynamische stuk kan ik nog veel leren. Ik volg daarin de anderen. Zo hebben we laatst koehoorns opgegraven. Het is me nog niet eigen, maar de symboliek vind ik mooi."

Paradijs

Kirsten oogst bloemen terwijl haar kinderen rond kijken. Morris van vier houdt een bos wortelen in zijn hand. "Het is zo leuk, zo superleuk! Morris helpt graag mee, Boaz is nog iets te klein. Morris komt vriendjes van school tegen. Zo gezellig! De mensen die

hier werken zijn begaan met wat ze doen. Ze hebben kleine gesprekjes met mijn kinderen. Daar geniet ik van. Ze leren heel veel. Deze aardbei is rijp, maar die kun je beter nog even laten hangen. Die is voor iemand die morgen of overmorgen komt. En ja straks komen de spruitjes. Die we hier oogsten vinden ze natuurlijk lekker."

"Je ziet de beweging in de seizoenen. Vorig jaar aan het eind van het seizoen kon je alleen nog boerenkool oogsten. Natuurlijk kom ik dan ook naar de tuin. Niet omdat ik ervoor betaald heb, maar die boerenkool is voedsel en staat daar voor ons. Die kun je toch niet zo maar verloren laten gaan?!" zegt Kirsten gedreven.

Dan ontmoet ik Iša. Hij vertelt mij dat hij altijd een opleiding aan de Warmonderhof had willen doen. Het is er niet van gekomen. Zijn zoon zit daar nu en zijn dochter is al klaar en werkt op een biologisch-dynamische boerderij in Zuid-Duitsland. Iša: "Toen ik de aankondiging zag van deze tuin, ben ik meteen ingehaakt. Dit is mijn kans, dacht ik. Ik pak het met beide handen aan. Ik ben heel fanatiek en werk elke zaterdag en donderdag avond. Dit is het grootste pergola-systeem in Nederland. Wij experimenteren met een andere economie. Wat wij hier hebben is gebaseerd op vertrouwen. Een wederzijds vertrouwen tussen boer en deelnemers. En dat vertrouwen is hier erg groot. Dat voel je en dat zie je. De bloementuin is geheel door vrijwilligers opgezet. Het is prachtig! Want het is vol overgave gedaan. Onze poort staat open voor wandelaars. Wanneer mensen voor het eerst hier binnen lopen, denken ze: Wat is dit? Het paradijs?"

Desiree heeft vandaag schuurdienst. Dit betekent dat zij vandaag gastvrouw is en vragen beantwoordt over de oogst van vandaag. Desiree: "Het is een fijne taak. Je geeft mensen wat praktische tips hoe je kunt oogsten of hoe je de groenten kunt klaarmaken. Ik zie mensen vertrekken met een tas vol verse groenten en een grote glimlach. Je raakt hier betoverd."

"Drie jaar geleden vroeg mijn partner wat ik voor mijn verjaardag zou willen. Ik zei: ik zou een moestuin willen, maar met alle mensen samen. Hij zocht op internet en zei: het is er gewoon! Ik zei: Het is er gewoon! We waren vol verwondering. Ik ben hier elke zaterdag. Het is een fantastisch begin van het weekend. Martha en Marlies hebben zo veel geïnvesteerd, daar plukken wij nu allemaal de vruchten van."

Gun jezelf rust

De andere tuin, Stadstuinderij WTG, ligt tussen weiland en een woonwijk. Bij de ingang staat ook een gezellige kraam met de te oogsten groenten, waartussen een inspirerende spreuk: 'Als je op tijd komt, gun je jezelf ruimte en rust om te oogsten.' Ik word enthousiast ontvangen door Joke die hier vandaag schuurdienst heeft. Joke: "Oogsten doe je niet in tien minuten. Daar ben je minstens een half uur of drie kwartier mee bezig en dan moet je thuis ook nog de kapucijners doppen. Om deze rede vallen mensen wel eens af. Ze hebben er niet de tijd voor. Maar dat zijn er enkelen. De meesten zijn hartstikke blij om hier hun groenten te kunnen halen. Het is een uitje en een hele belevenis. Zelf vind ik het ideaal: eerst had ik een eigen moestuin, maar dat werkte voor mij niet. Dat

vond ik een te grote druk. Dan moest ik erheen omdat er van alles moest gebeuren. Nu betaal ik de tuinder die de grootste verantwoording draagt en ik kan komen tuinieren wanneer ik daar zin in heb."

Op de akker tref ik Art en zijn twee kinderen: Floor, acht jaar, en Stein van vier. Zij wonen hier vlak achter. Meewerken is niet aan Art besteed, maar hij is erg enthousiast over het oogsten. Art: "Je loopt hier even naar toe: zo'n half uurtje, een uurtje ben je bezig en dan ben je helemaal ontspannen. Net alsof je op vakantie bent geweest." Floor en Stein oogsten wortelen en sla. Art: "Floor lustte eerst geen sla. Nu lust ze er wel pap van." Art lacht: "Gelukkig maar, want met drie oogstaandelen hebben we soms wel zes kroppen. Mijn vrouw is erg creatief met eten. Ze maakt pesto van het loof van de wortelen

Derde locatie: zelfoogst kas

Sinds mei van 2014 heeft de De Nieuwe Akker er ook een stuk van een kassencomplex gehuurd op het terrein van de voormalige Haarlemse Kweektuin. Zo'n honderddeelnemers uit de buurt helpen mee en oogsten de eerste tomaten, komkommers, basilicum en sla. De bedoeling is dat de nieuw aangetrokken tuinder er volgend jaar ook aanvullend kas-producten voor de ander tuinderijen teelt en die kan uitwisselen met de vollegrondsgroente van Leyduin en Stadstuinderij.

of ook wel van venkelloof. Dat doet ze met knoflook, olijfolie, pecorino, geraspte citroenschil en noten. Erg lekker." Ik zie dat het idee inspirerend werkt want twee dames pakken lachend het wortelloof weer terug wat ze eerder hebben weggelegd.

Dankbaarheid

Martha is met mij mee gefietst en als laatste spreek ik nog eens met beide initiatiefnemers. "Wat een fantastisch mooie plekken!", zeg ik enthousiast. "Daar kunnen jullie trots op zijn."

"Ja", zegt Martha voorzichtig en dan zegt ze stralend. "Ik ben er heel blij mee. Het gaat om vertrouwen en verbinden. En het werkt." Marlies: "Het begon met de oproep van Jan Diek. Hij riep op tot initiatief om te zorgen dat grond niet het pensioen van een boer hoeft te zijn. Dit is het resultaat", en ze maakt een wijds gebaar. De grond is van iedereen. Ik realiseer mij dat dat voelbaar is. Wanneer mensen een binding met de grond kunnen aangaan, doet dat iets met de sfeer.

Martha onderstreept dit nog eens met een voorbeeld: "Vorige week hadden we feest op Moestuyn Leyduin. We hebben gevierd dat het beregeningssysteem af is. Het is helemaal door vrijwilligers uitgedacht en gemaakt. De houten omhulling van de bijenkast ook. Het is zo mooi geworden. Het was zo'n mooi feest: lekkere hapjes, goede sapjes in glazen, een imker die vertelt en kinderen die aandachtig luisteren en hun vinger opsteken om een vraag te stellen. Het is als een droom." Na een korte stilte zegt ze. "Trots is niet het juiste woord. Dankbaar ben ik. Deze plek nodigt uit tot dankbaarheid." ☺

